

JOSÉ MONTILLA

President de la Generalitat de Catalunya

‘La Catalunya del 2014 serà una Catalunya forta, amb empenta i capaç de liderar Espanya’

ALBERT AIXALÀ, CRISTINA GONZÁLEZ I RAFAEL PASCUET

Fotografia: Pau Fabregat

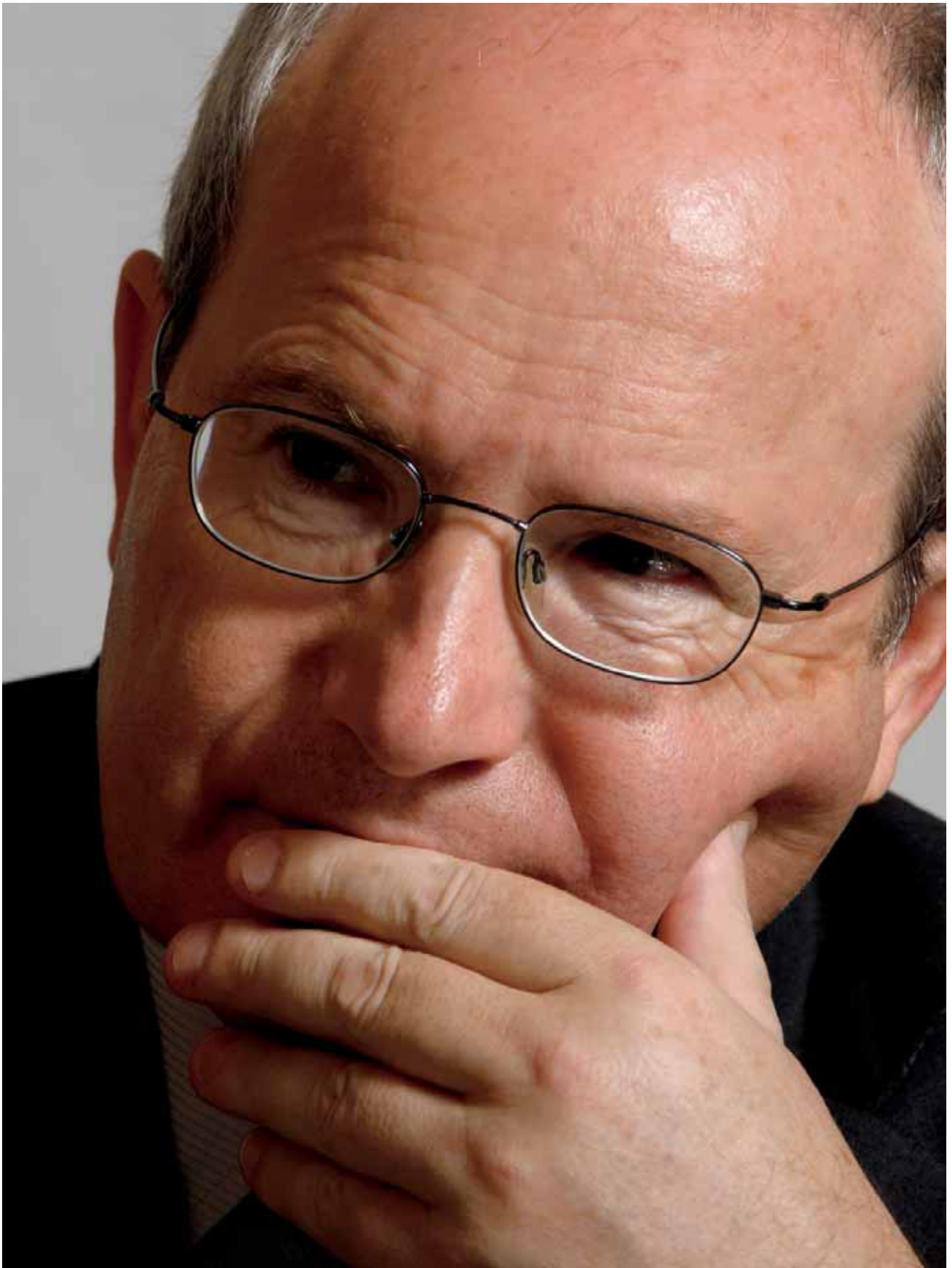
Ara fa un any i escaig, el 24 de novembre de 2006, el Parlament de Catalunya investí José Montilla com el 128è president de la Generalitat de Catalunya. Nascut a Iznájar (Còrdova, 1955), José Montilla viu a Catalunya des de 1971, quan la seva família s'establí a Sant Joan Despí.

Membre del Partit dels Socialistes de Catalunya des de 1978, a les primeres eleccions democràtiques fou elegit regidor a l'ajuntament de Sant Joan Despí, on desenvolupà les tasques de tinent d'alcalde i fou portaveu del grup municipal socialista. Quatre anys després, el 1983, encapçalà la candidatura socialista de Cornellà, sent-ne alcalde el 1985 i reelegit per majoria absoluta a les eleccions de 1987, 1991, 1995, 1999 i 2003. Amb la creació dels Consells Comarcals, entre 1988 i 1997 assumí la presidència del Consell Comarcal del Baix Llobregat.

La seva trajectòria municipalista ha comportat una dilatada experiència a la Diputació de Barcelona, començada el 1983 com a diputat d'Obres Públiques; entre 1987 i 1997 ocupà la vicepresidència segona de la institució i el 1999 fou nomenat vicepresident primer, per acabar ocupant la presidència de la Diputació des de juliol de 2003 a l'abril de 2004.

La seva trajectòria política dins del PSC ha estat molt intensa: primer secretari del Baix Llobregat, s'incorpora al Consell Nacional el 1990. És membre de la Comissió Executiva des del Vè Congrés celebrat el 1987, essent elegit secretari d'Organització el 1994. Al IXè Congrés, celebrat l'any 2000, assumí la primera secretaria, incorporant-se aquell mateix any a la Comissió Executiva Federal del PSOE com a secretari executiu. A les eleccions generals de març de 2004, encapçalà la candidatura del PSC per Barcelona, sent elegit diputat. L'abril de 2004 cessà de tots els seus càrrecs a l'Administració Local i el 18 del mateix mes prengué possessió com a ministre d'Indústria, Turisme i Comerç, càrrec que assumí fins el 8 de setembre de 2006, en què dimití per presentar-se a les eleccions al Parlament de Catalunya encapçalant la candidatura del PSC del PSC-Ciutadans pel Canvi.

En aquesta entrevista, el president José Montilla fa un breu balanç d'aquest primer any a la presidència de la Generalitat, tot contrastant l'acció del govern catalanista i d'esquerres que presideix amb els grans lemes que inspiraren la campanya electoral de 2006, alhora que passa revista a alguns dels grans temes d'actualitat a la vida política catalana i espanyola: la construcció de la Catalunya social, el desplegament de l'Estatut, la relació Catalunya-Espanya, el malestar de la societat catalana davant el dèficit d'infraestructures, la immigració o la situació de la llengua, entre d'altres.



El 28 de novembre farà un any que va prendre possessió com a president de la Generalitat. I s'ha escrit molt sobre com aquest càrrec condiciona les actituds, les opinions i, fins i tot, les posicions ideològiques de qui l'ostenta. En el seu cas, també és cert que “el hábito hace al monje”? És a dir: les posicions del president Montilla són diferents a les del candidat José Montilla? Imprimeix caràcter el fet de ser president de la Generalitat?

El càrrec condiciona, la responsabilitat condiciona. És obvi que tens més informació per a la presa de decisions i més responsabilitat a l'hora de portar a terme polítiques que abans han estat dissenyades, però que cal implementar. El càrrec té aquesta singularitat.

Tres lemes van marcar la campanya del 2006: “La Catalunya Social”, “Ningú farà més pels catalans”, i “Fets, no paraules”. S'ha parlat molt del lema “Fets, no paraules”. Es diu que sense paraules, sense un discurs que expliqui els fets, aquests estan mancats de sentit. Quins són, però, els principals “fets” d'aquest any de govern? I quin és el discurs que avui explica els fets d'aquest govern?

Aquest és un govern que succeeix a una altra etapa de govern catalanista i d'esquerres a casa nostra. I, per tant, en part és continuador de la tasca d'aquell govern i en part té elements nous, prioritats noves. Algunes són de lògica continuïtat, perquè tenen a veure amb la realitat del país i amb el propi lema de “la Catalunya social”. La Catalunya social necessita, per exemple, més metges i més mestres, perquè és la Catalunya dels set milions i mig, i no la Catalunya dels sis milions. Necessita també més mossos, perquè se'n faci el desplegament que s'havia previst, i necessita també el nostre compromís de desenvolupar determinats aspectes que formaven part del compromís electoral.

Fa un any, en una entrevista, afirmava que “la millor manera de construir Catalunya ara és apostar per la cohesió social”. Què ha fet aquest govern per aconseguir més cohesió social?

La primera llei que va desenvolupar aquest govern va ser la Llei de Serveis Socials. Després la tramitació parlamentària ha estat llarga i fins fa pràcticament unes setmanes el Parlament no l'ha aprovada. També vam dir que l'habitatge era una prioritat, i per això hem posat en marxa un pacte de país pensant en el curt, però també en

el mig i llarg termini, per posar els instruments, els recursos i la concertació necessària per mirar de solucionar el principal problema que té Catalunya avui si fem cas de les enquestes, un problema que té principalment la gent amb menys recursos i la gent jove. I això vol dir que aquesta és una prioritat, que ha suscitat un pacte, i que té com a element una llei que està en tramitació parlamentària i que s'aprovarà abans de final d'any, i també una prioritat reforçada amb l'increment de recursos en les polítiques d'habitatge present els pressupostos de 2007.

Voldríem incidir en l'habitatge. Només es pot resoldre el problema de l'habitatge fent més pisos protegits? O ens hem de plantejar mobilitzar el parc d'habitatges ja existent, siguin segones residències o habitatges buits?

La llei preveu una cosa i l'altra. Jo crec que és necessari construir nous habitatges de protecció oficial, en els seus diferents graus, de lloguer i de propietat. Hem de tractar d'introduir la cultura del lloguer, tot i que a casa nostra no té massa èxit. La gent aspira a tenir un habitatge de propietat, i amb això hem de comptar. Però es tracta de fer-ne de lloguer i de propietat.

També hem de rehabilitar el parc d'habitatges antic, deteriorat, que tenim. Igual que hi ha una previsió de construir en aquests quatre anys 50.000 pisos de protecció oficial de lloguer i de propietat, hi ha la proposta de rehabilitar 100.000 habitatges. El pacte té uns mecanismes per incentivar els propietaris per rehabilitar i per llogar. I a la vegada hem de ratificar un decret llei per millorar les condicions per generar sòl, per ser més àgils a l'hora de produir més sòl per construir aquests habitatges, que han de fer les administracions, però

també les cooperatives, els sindicats, el tercer sector i, fins i tot, els privats.

Pel que fa als ajuntaments, com es planteja el govern aconseguir una major col·laboració dels ajuntaments que permeti fer habitatge protegit per a persones no residents en el mateix municipi?

És evident que hi ha més possibilitat de construir més habitatges quan hi ha més sòl, i que hi ha municipis on n'hi ha menys. Això s'ha de tenir present. La llei preveu mecanismes per a que habitants de municipis amb poc sòl puguin accedir a habitatges d'altres municipis que en tenen més. Es vol garantir el dret de tothom a accedir a un habitatge en condicions d'igualtat.

Aquest és un govern que succeeix a una altra etapa de govern catalanista i d'esquerres a casa nostra. I per tant en part és continuador de la tasca d'aquell govern i en part té elements nous, prioritats noves

Hem de tractar d'introduir la cultura del lloguer, tot i que a casa nostra no té massa èxit. La gent aspira a tenir un habitatge de propietat, i amb això hem de comptar

Una altra de les prioritats que es va fixar el Govern fa un any va ser el desplegament de l'Estatut. Com valora la seva aplicació?

Aquest és un govern que té una prioritat que no tenia l'anterior. El govern anterior va dedicar els seus esforços a tenir un nou Estatut. Aquest govern el que està fent és desplegar aquest nou Estatut. Desplegar-lo en aquelles coses que pot fer el Parlament de Catalunya, i ja hi ha hagut lleis, com la de l'Agència Tributària, o el Consell de Garanties Estatutàries, que estan una en tràmit i l'altra aprovada ja. En un segon nivell, tractem d'influir per a que lleis estatals recullin les previsions del nou Estatut, la llei del Tribunal Constitucional, i la negociació que està en marxa de la reforma de la Llei Orgànica del Poder Judicial i, també, òbviament, posant en marxa els mecanismes que preveu en curs el nou Estatut per al traspass de competències.

Pel que fa a la relació de Catalunya amb la resta d'Espanya, vostè com a President ha plantejat reiteradament la necessitat de canviar el paradigma de la política catalana superant l'estat permanent d'enfrontament amb Espanya. Creu que ja l'estem canviant?

Jo crec que el canviarem. Això no es canvia en un any, ni en dos, ni en tres, però hem de seguir treballant en aquesta orientació, perquè hi ha coses que ja han canviat. Catalunya està creixent, també creix la resta d'Espanya. Perquè, afortunadament, les diferències econòmiques i culturals entre un territori i l'altre s'han reduït, entre d'altres coses per les polítiques que s'han desenvolupat en aquests anys d'Estat de les Autonomies. Serem capaços d'avançar més si no recorem tant a la crítica o al lament, si som capaços de posar en valor els nostres actius, si som capaços de recuperar l'autoestima, si valorem i treballen més en aquelles coses que tenim, si som ambiciosos com a país, si som capaços de treballar amb sentit de país, mirant no tant què fan els de fora, sinó treballant per ser els millors, no dient-ho, sinó treballant per ser-ho.

En aquest sentit, en el seu primer discurs com a President en una Diada, va demanar als catalans optimisme en el futur. Però el cert és que hi ha, des de fa anys, una forta "insatisfacció catalana". Sembla que Catalunya vol i dol i, de fet, no sap ben bé el que vol, com a mínim la Catalunya organitzada que apareix als diaris. Com valora aquest pessimisme permanent (representat en la figura del 'català empenyat') en què, més enllà de la conjuntura, s'ha instal·lat la societat catalana?

En aquesta actitud hi ha elements que són certs. Hi ha una part d'aquest malestar que té raó de ser, és un fet derivat de la crisi de creixement a una Catalunya de set milions i mig de persones en un curt període de temps, que ha generat problemes a les infraestructures. I si no s'han produït més problemes és perquè hi han hagut polítiques per invertir i millorar els serveis públics de l'educació, de la sanitat, de la seguretat, de la inversió als barris. Les infraestructures tenen un procés més llarg de maduració i d'execució dels projectes.

Trobo que s'ha sobredimensionat aquest malestar. Avui més que mai no es correspon l'opinió publicada o les preocupacions de forces polítiques expressades al Parlament, amb el que pensa la gent. Només cal veure el que diuen les enquestes, però també el que percep quan parles amb la gent del carrer. Si la situació del país fos la que descriuen alguns diaris, estaríem en situació de revolta. Però aquesta no es la situació del país.

En la visita que vam fer, a finals d'octubre, amb el president Zapatero a Bellvitge i la Gornal, barris que fa més de dos anys que suporten les molèsties de les obres de l'AVE, vam trobar un comportament exemplar, de comprensió dels veïns, molt allunyat de les tertúlies i les editorials d'alguns mitjans de comunicació.

Sembla que hi ha una dificultat en sentir-se còmode dins d'Espanya, en l'opinió publicada.

Hi ha la necessitat també de criticar i dir que hi ha coses que no funcionen. Dir que hi ha coses que no funcionen ven més: s'han d'omplir hores de programació i vendre més diaris. I vostès ja sabran que les bones notícies no són notícia, ni interessen als mitjans.

Serem capaços d'avançar més en la relació Catalunya-Espanya si som capaços de posar en valor els nostres actius

S'ha de despolititzar la llengua. No pot ser una eina de confrontació política, ni el català ni el castellà

En relació a la constitucionalitat de l'Estatut, tenim a sobre una espasa de Damocles permanent: la possible opinió negativa del Tribunal Constitucional. Molts juristes, però, consideren que el

Tribunal Constitucional no pot qüestionar una norma referendada pel poble de Catalunya. Considerant, a més, la manca de legitimitat actual del Tribunal Constitucional, quina seria la seva posició com a president de la Generalitat si el Tribunal Constitucional considera anticonstitucionals alguns dels articles de l'Estatut?

Sobre això m'han preguntat quaranta vegades en el darrer any, i jo sempre responc que estic treballant només amb un supòsit, i és que l'Estatut és constitucional. Perquè ho crec, perquè va ser constitucional el seu procés d'elaboració, perquè ho va ser la seva aprovació a les Corts, i perquè va ser referendat pel poble de Catalunya, malgrat els intents d'aquells que es volen

carregar l'Estatut i que no ho van aconseguir ni en el tràmit parlamentari ni en el referèndum. Per tant, jo treballa amb el convenciment que l'Estatut és constitucional, és una llei vigent, i el que cal és aplicar-la i desenvolupar-la. I és una llei que obliga el govern d'Espanya i el govern de Catalunya. Una altra cosa és la situació del Tribunal Constitucional, que trobo que és absolutament lamentable. Amb els intents del PP de carregar-se l'Estatut s'estan carregant un dels pilars bàsics de l'Estat de Dret, que és el Tribunal Constitucional, que està perdent credibilitat. Un Tribunal Constitucional que està en entredit. I això és lamentable. Però bé, no és un fet aïllat. També han bloquejat durant pràcticament un any la renovació del Consell General del Poder Judicial. La dreta espanyola en aquest país és una dreta extrema, que no accepta que ha perdut el poder, i tracta de recuperar-lo de la manera que sigui. Ara ja no estem a l'any 1981 i la Brunete no pot sortir al carrer, però s'utilitzen altres mètodes, però amb un mateix objectiu: guanyar quotes de poder malgrat el que diguin les urnes.

Tornant Catalunya endins, en la mesura que parlem de la pluralitat d'Espanya, es parla poc de la pluralitat de Catalunya. Hi ha una dificultat evident en conciliar la idea de país construït en base a una sola llengua, la pròpia, amb una idea de Catalunya que assumeix que aquest és un país que en té dues de llengües. Hi ha una certa por a reconèixer la realitat. Com es pot superar aquesta por?



Crec que hi ha dificultats en aquests sectors més nacionalistes, de la mateixa manera que n'hi ha en d'altres per assumir que el català és la llengua pròpia de Catalunya, i aquest discurs està al darrera d'una opció electoral minoritària, però que per primer cop té representació al Parlament de Catalunya. Està clar que hi ha

mitjans i responsables polítics que no volen assumir que aquest país és plural, que es parlen dues llengües, una de pròpia i una altra que també és oficial, i que ningú no ha de patir discriminació per raó de llengua. Però també hi ha qui no acaba d'assumir que el català està encara en situació de desigualtat respecte del castellà. Mentre això sigui així, seran necessàries mesures de discriminació positiva i de suport a la llengua pròpia. Del que es tracta és de fer aquestes coses de manera normal. No utilitzar la llengua com a arma d'enfrontament polític. S'ha de despolititzar la llengua. No pot ser una eina de confrontació política, ni el català ni el castellà.

En aquest sentit, les enquestes diuen que les noves generacions cada vegada utilitzen menys el català, tot i haver-lo estudiat. L'Antoni Puigverd diu sovint que Catalunya no ha fet l'abraçada entre la cultura catalana i la castellana, i que perviuen dos móns perfectament diferenciats a l'interior de la societat catalana: els que viuen en català (es comuniquen, treballen, veuen la televisió i escolten la ràdio en català) i els que viuen en castellà. És impossible trencar aquesta dualitat?

També hi ha cada vegada més gent que utilitza ambdues llengües, depenent de l'àmbit i la persona amb qui estiguin. Certament, hi ha molta gent jove que utilitza més el castellà, en gran mesura per la influència dels mitjans de comunicació. Els mitjans que tenen més impacte, que arriben més als ciutadans, utilitzen el castellà, i això té, sens dubte, la seva influència; introdueix una sèrie d'hàbits i comportaments que fan que cada cop hi hagi més gent que coneix la llengua catalana, però que no l'utilitza de manera quotidiana.

Un altre tema que s'ha posat molt de manifest en el darrer any és que Catalunya s'ha caracteritzat, en el darrer cicle electoral, per un alt índex d'abstenció. En la majoria de municipis importants de l'àrea metropolitana de Barcelona la participació no ha arribat al 50% en les darreres eleccions municipals, i en alguns casos ni al 45%. Com valora aquesta desafecció ciutadana? Què es pot fer des de la Presidència de la Generalitat per a recuperar la confiança i fer

que els ciutadans se sentin més i millor representats pels seus polítics?

El govern i els partits poden fer molt, però també altres actors poden ajudar. Calen mesures des del govern, però també cal un comportament responsable dels mitjans de comunicació. És evident que qualsevol que llegeixi

determinats diaris i escolti determinades tertúlies tingui poques ganes de votar. És una responsabilitat que no és exclusiva dels governs i les forces polítiques. Cal, doncs, una reflexió més global. S'ha de fer política parlant i, especialment, fent aquelles coses que preocupen la gent, evitant la confrontacions gratuïtes, que desgraciadament es donen, sobretot en període electoral. Això no ajuda a generar confiança ni empeny la gent a votar. Per tant és un problema més global, i, a més, no és un problema que afecta només Catalunya i Espanya, sinó que és un problema que afecta totes les democràcies. Només cal veure aquells països amb vot obligatori, o la participació en països com Portugal, on a les darreres municipals no va votar ni el 40% de l'electorat. No és culpa ni del govern ni de l'oposició. Quan hi ha una baixa participació no és culpa d'una formació política; és culpa del conjunt. És culpa del sistema polític. I del mediàtic. Els polítics no poden arribar als ciutadans si no és a través dels mitjans. Per tant, ells tenen també una part de la responsabilitat.

També s'ha produït un altre fenomen desconegut fins ara: un alt nivell de fragmentació electoral. En moltes ciutats mitjanes es va produir una autèntica eclosió de candidatures representades al consistori, que han arribat fins a 7. Com valora el distanciament dels ciutadans de les cinc principals forces polítiques del país?

Aquesta fragmentació del mapa polític és perquè ens anem semblant més a Europa. Jo, al contrari dels qui diuen que anem cap a un sistema de dos grans partits, crec que cada cop anem més cap a un sistema de més partits. Perquè la societat és més plural, i en ser més plural, hi ha més diversitat en el vot. Els governs integrats per tres i quatre formacions són normals als països nòrdics, per exemple. El que passa és que la pròpia pluralitat i complexitat de la societat comporta més contradiccions, més desafecció i, alhora, més fragmentació del mapa polític.

Un altre tema de futur clau, que protagonitzarà aquesta legislatura és la integració dels immigrants. Un cop feta la integració laboral i econòmica, així com la integració en els serveis públics, que ofereixen educació, salut i serveis socials per a tothom, queda un gran tema pendent: la integració social i política. Com creu que s'han d'abordar? Recordem que el PSC planteja obertament la necessitat de donar el vot a les eleccions municipals a tots els estrangers amb residència permanent i canviar la normativa per a facilitar l'accés a la nacionalitat amb cinc anys de residència i no amb deu com es requereix ara.

Al contrari dels qui diuen que anem cap a un sistema de dos grans partits, crec que cada cop anem més cap a un sistema de més partits. Perquè la societat és més plural, i en ser més plural, hi ha més diversitat en el vot

Aquí hi ha una qüestió important, que s'ha de posar en valor, perquè hi ha altres països europeus on els immigrants no tenen uns serveis garantits que aquí sí tenen. Més que els drets polítics, que estan molt bé, la gent quan arriba el que demana és tenir l'educació i la sanitat. Això cal dir-ho. Això comporta conseqüències en les polítiques públiques. Aquest curs han començat 31.000 alumnes nous, molts d'ells immigrants. En els nou primers mesos d'aquest govern, 130.000 noves targetes sanitàries, que no és poca cosa.

Jo crec que a les eleccions locals és més factible el vot dels immigrants, més enllà dels comunitaris. Això facilitaria l'arrelament al municipi. En altres eleccions seria més complicat, pel que diu la Constitució. Hi ha països en què es poden fer acords de reciprocitat, en què hi ha acords en marxa, sobretot en països de Llatinoamèrica, però alguns on és impossible, perquè la pròpia constitució no ho permet, com a l'Equador. Crec que aquestes coses s'ha de tenir cura. No hem d'oblidar que el que volem és facilitar la integració, i algunes mesures, segons com es facin, el que poden comportar és precisament el contrari: un conflicte social i polític.

I, per acabar, més enllà del 2010, l'horitzó d'aquesta legislatura, com veu la Catalunya del 2014?

La Catalunya del 2014, o la del 2012, o la del 2010, per no anar tan lluny, la veig com un país en què podem ser la Catalunya dels 8 milions. Espero que sigui una Catalunya que, sobre la base de la feina, sigui una Catalunya amb un Estat del benestar consolidat; una Catalunya amb una economia forta i empreses amb capacitat per competir en un mercat global, sobre la base de l'esforç en infraestructures, en la inversió. Sense una Catalunya amb una economia forta no hi haurà Estat del benestar. No es pot repartir el que no es produeix. Espero que sigui una Catalunya cohesionada socialment, capaç per tant d'absorbir la pluralitat de la nostra societat, amb persones arribades de tot arreu. Per tant, una Catalunya amb un alt grau de convivència. I estic segur que serà una Catalunya amb més autogovern, perquè tenim un Estatut per desplegar, que hem començat a desplegar, però que portarà anys a demostrar les seves potencialitats. Serà una Catalunya forta, amb empenta, capaç de liderar Espanya i que tindrà cada cop més presència en aquesta Europa que estem construint, segurament a un ritme més lent del que alguns desitjarien, i més ràpid del què altres voldrien. ■